

## ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

**Метою** статті є визначення правових основ діяльності Національної гвардії України у контексті її ролі у системі національної безпеки та оборони, а також дослідження сучасних нормативно-правових засад її функціонування.

**Методи.** У статті використано сучасні наукові методи дослідження, зокрема аналітичний, історико-правовий, порівняльний та правового аналізу нормативно-правових актів.

**Результати.** Проаналізовано складну та багаторівневу систему правового регулювання діяльності Національної гвардії України (далі – НГУ), яка включає нормативно-правові акти різної юридичної сили. Основоположним документом, що визначає правові засади діяльності НГУ, є Конституція України, яка закріплює основні принципи забезпечення національної безпеки, захисту суверенітету, територіальної цілісності та дотримання прав людини. Особливе значення мають положення статей 3 та 17 Конституції, які встановлюють пріоритетність захисту прав і свобод людини, а також визначають завдання у сфері державної безпеки.

Ключовим законом, що регламентує діяльність НГУ, є Закон України «Про Національну гвардію України», який визначає її завдання, функції, структуру та повноваження. Відповідно до вказаного закону, НГУ виконує широкий спектр завдань, включаючи забезпечення громадської безпеки, охорону громадського порядку, боротьбу з терористичними загрозами та забезпечення державної безпеки. Окрім того, НГУ бере участь у забезпеченні територіальної оборони та взаємодіє зі збройними силами України у разі військової агресії.

Правове регулювання діяльності НГУ доповнюється указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства внутрішніх справ та іншими підзаконними актами. Важливу роль відіграють і міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Ці документи забезпечують гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами у сфері прав людини та безпеки.

Загалом правова основа діяльності НГУ спрямована на забезпечення ефективного виконання її функцій у різних сферах, включаючи правоохоронну діяльність, охорону державного кордону, участь у територіальній обороні та забезпечення громадського порядку в умовах надзвичайних ситуацій.

**Висновки.** Система правового регулювання діяльності Національної гвардії України є складною, багаторівневою та динамічною, що визначається як загальнодержавними законодавчими актами, так і міжнародно-правовими зобов'язаннями України. Основу нормативно-правового забезпечення становлять Конституція України, Закон України «Про Національну гвардію України», інші спеціалізовані закони, підзаконні нормативні акти, а також міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України. Разом із цим чинне законодавство потребує подальшого вдосконалення для забезпечення належного рівня правового регулювання, що відповідає сучасним вимогам та викликам у сфері національної безпеки та оборони. Актуальним завданням є вдосконалення нормативної бази з метою усунення прогалин, колізій та забезпечення чіткого визначення повноважень і функцій Національної гвардії, зокрема в умовах збройної агресії проти України та необхідності забезпечення громадської безпеки. Однією з ключових проблем є узгодження законодавчих норм із практичними потребами Національної гвардії, що забезпечить її здатність оперативно реагувати на загрози, ефективно виконувати завдання з охорони громадського порядку, захисту стратегічно важливих об'єктів, забезпечення правопорядку в зоні бойових дій та інших критичних ситуаціях. Важливим напрямом правової реформи є гармонізація українського законодавства з європейськими та міжнародними стандартами, зокрема стандартами НАТО, що сприятиме інтеграції

Національної гвардії до системи євроатлантичної безпеки. Це передбачає впровадження сучасних підходів до управління, підготовки особового складу, забезпечення ефективної взаємодії з іншими силовими структурами та органами державної влади. Важливою є також адаптація законодавчих норм до реалій гібридної війни, що вимагає нових стратегій і тактик у протидії загрозам. Таким чином, подальший розвиток правового регулювання діяльності Національної гвардії України має здійснюватися з урахуванням потреб обороноздатності держави, актуальних викликів національній безпеці, а також міжнародного досвіду. Удосконалення нормативної бази сприятиме зміцненню правового статусу Національної гвардії, підвищенню її спроможності забезпечувати стабільність і порядок у державі, захищати суверенітет та територіальну цілісність України.

**Ключові слова:** нормативно-правова база, національна безпека, територіальна оборона, правове регулювання, взаємодія з правоохоронними органами, міжнародні стандарти, демократичний контроль, охорона громадського порядку, внутрішня безпека.

**Фівкін Петро,**

начальник Центрального управління захисту прав  
військовослужбовців  
Міністерства оборони  
України  
<http://orcid.org/0009-0003-6924-0711>  
[fpn1978@ukr.net](mailto:fpn1978@ukr.net)

**Іващенко Сергій,**

доцент кафедри права  
Національної безпеки  
та правової роботи  
Військово-юридичного  
інституту Національного  
юридичного університету  
імені Ярослава Мудрого  
<http://orcid.org/0000-0001-6846-7422>  
[0731234073@ukr.net](mailto:0731234073@ukr.net)

## 1. Вступ

Національна гвардія України (НГУ) є одним із ключових елементів системи забезпечення національної безпеки та правопорядку в державі. Її діяльність охоплює широкий спектр завдань – від захисту суверенітету й територіальної цілісності України до боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та надання допомоги у надзвичайних ситуаціях. У контексті сучасних викликів, включаючи агресію з боку російської федерації, внутрішню нестабільність та соціальні потрясіння, роль і значення Національної гвардії України суттєво зростають. Правові основи діяльності НГУ становлять важливу частину національної правової системи, визначаючи її завдання, функції, структуру та повноваження. Законодавча база регулює взаємодію НГУ з іншими державними органами, громадянами та міжнародними партнерами, забезпечуючи баланс між свободами людини і необхідністю захисту національних інтересів. Особливе місце у цьому контексті займає Закон України «Про Національну гвардію України», який є основним нормативним актом, що закріплює діяльність цього військового формування.

## 2. Аналіз останніх досліджень та публікацій

Питання правового регулювання діяльності Національної гвардії України привертали увагу багатьох науковців, що зробили вагомий внесок у розвиток адміністративно-правової науки. Зокрема, загальні аспекти функціонування та завдань НГУ розглядали у своїх працях такі вчені, як В. Б. Авер'янов,

Ю. В. Аллеров, М. І. Балан, О. М. Бандурка, Ю. П. Бабков, Ю. П. Битяк, В. О. Боняк, П. П. Богуцький, В. М. Гаращук, С. М. Гусаров, Д. О. Горбач, О. С. Конопляник, О. Г. Комісаров, А. Т. Комзюк, В. К. Колпаков, Н. П. Матюхіна, В. Я. Малиновський, Б. М. Ринажевський, Д. О. Савочкіна, Є. Ю. Соболев, В. Я. Тацій, В. В. Чумак та ін. У їхніх дослідженнях висвітлюються важливі аспекти адміністративно-правового статусу Національної гвардії України, її функцій, завдань та організації діяльності. Проте деякі питання, зокрема сутність та значення принципів діяльності НГУ, залишаються недостатньо розкритими та дослідженими. Ці прогалини у наукових дослідженнях вимагають подальшого аналізу та теоретичного осмислення, зокрема у контексті сучасних викликів, що постають перед сектором безпеки й оборони України.

**3. Метою** статті є дослідження правових основ діяльності Національної гвардії України, аналіз її принципів, обов'язків та механізмів реалізації завдань у рамках чинного законодавства. Особлива увага приділяється викликам, з якими стикається НГУ в умовах воєнного стану, а також перспективам удосконалення законодавчої бази в умовах реформування сектору безпеки і оборони.

#### **4. Виклад основного матеріалу**

Однією з ключових функцій держави є регулювання різноманітних сфер суспільних відносин шляхом встановлення певних норм, допустимих способів поведінки для відповідних суб'єктів, визначення їхніх прав та обов'язків, а також здійснення контрольних і захисних функцій. Правове регулювання – це вплив держави на суспільні відносини через систему правових засобів із метою їх упорядкування, закріплення, захисту та розвитку. Забезпечення розвитку України, реалізація курсу на євроінтеграцію, саме існування нашої країни у період різних загроз та небезпек ще більше, ніж у мирний час, вимагає активізації кардинальних реформаційних процесів, насамперед у сфері організації та діяльності національного сектору безпеки та оборони (Агапова, 2017). Переосмислення пріоритетів у внутрішній та зовнішній політиці, геополітичні та геостратегічні зміни у державі стали вимагати нових підходів до власної системи національної безпеки, ключовим елементом якої виступає внутрішня безпека (Агапова, 2014). Правове регулювання охоплює більшість сфер суспільних відносин, у тому числі й тих, що пов'язані з функціонуванням державних органів у сферах національної безпеки і оборони. Воно створює основу для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки та сил оборони, визначає систему командування, контролю і координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджує всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони, забезпечуючи у такий спосіб демократичний цивільний контроль над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони (Волков, Олещенко, Перепадя, 2019). Завдання щодо забезпечення сталого розвитку суспільних відносин,

підтримання внутрішньої безпеки держави, а також охорони її недоторканності та територіальної цілісності виконуються низкою органів державної влади, серед яких важливе місце посідає Національна гвардія України. Національна гвардія України є одночасно складовою частиною і правоохоронної, і військової систем держави. Здійснюючи правоохоронну діяльність і взаємодіючи з правоохоронними органами, Національна гвардія більшою мірою, ніж Збройні сили України та інші військові формування, втручається у сферу прав і свобод людини і громадянина (Дитюк, 2016; Чумак, 2019). Нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини, пов'язані з діяльністю Національної гвардії України, можна поділити за їх юридичною силою на закони та підзаконні акти (Глуховеря, 2015). Правова основа діяльності Національної гвардії України складається із сукупності норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають у процесі її організації та функціонування, а також визначають її завдання, функції, повноваження та ключові елементи структури.

Безсумнівним ціннісним орієнтиром і своєрідним «обличчям» держави є Конституція України. Норми цього Основного Закону мають найвищу юридичну силу та повинні застосовуватися безумовно і першочергово в процесі реалізації повноважень Національної гвардії України (Агапова, 2014). Відповідно до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. У ч. 1 ст. 17 Конституції України визначено основні національні інтереси, що формують стратегічний напрям розвитку держави та її інституцій, відповідальних за підтримку громадського і державного порядку. Ця норма закріплює захист суверенітету, територіальної цілісності України, а також забезпечення економічної та інформаційної безпеки як одні з головних функцій держави та спільний обов'язок усього українського народу. Частина 3 цієї статті уточнює, що охорона державної безпеки та державного кордону покладається на відповідні військові формування та правоохоронні органи, діяльність яких регулюється законом. Одним із таких органів є Національна гвардія України, що виконує свої функції згідно з вимогами законодавства (Конституція України, 1996). Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Національну гвардію України», Національна гвардія України є військовим формуванням із правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або

збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Національна гвардія України бере участь відповідно до закону у взаємодії зі Збройними силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони. Правове регулювання діяльності Національної гвардії України не обмежується лише Законом України «Про Національну гвардію України». Існує низка інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність Національної гвардії, серед яких основними є:

1) укази Президента України:

– «Питання головного органу військового управління Національної гвардії України» від 28.03.2014 № 346 (Указ Президента України «Питання головного органу військового управління Національної гвардії України», 2018);

– «Про День Національної гвардії України» від 18.03.2015 № 148 (Указ Президента України «Про День Національної гвардії України», 2015);

2) накази МВС України:

– від 03.07.2014 № 625 «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів Національної гвардії України» (Наказ МВС «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів Національної гвардії України», 2014);

– від 16.06.2014 № 566 «Про затвердження Положення про військові частини оперативного призначення Національної гвардії України» (Наказ МВС «Про затвердження Положення про військові частини оперативного призначення Національної гвардії України», 2014);

– від 16.06.2014 № 567 «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку Національної гвардії України» (Наказ МВС «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку Національної гвардії України», 2014);

– від 20.12.2018 № 1036 «Про затвердження Положення про загони спеціального призначення Національної гвардії України» (Наказ МВС «Про затвердження Положення про загони спеціального призначення Національної гвардії України», 2018);

3) постанови Кабінету Міністрів України:

– «Про затвердження переліку органів державної влади, що підлягають безоплатній охороні Національною гвардією» від 25.11.2015 № 971 (Постанова КМУ «Про затвердження переліку органів державної влади, що підлягають безоплатній охороні Національною гвардією», 2015);

4) та інші нормативно-правові акти.

Відповідно до частин 1, 3, 6, 7 ст. 6 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», забезпечення життєво важливих інтересів людини

і громадянина, суспільства і держави, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у зовнішньополітичній, оборонній, соціально-економічній, енергетичній, продовольчій, екологічній та інформаційній сферах; реформування Збройних Сил України та інших військових формувань з метою забезпечення їх максимальної ефективності та здатності оперативно реагувати на потенційні загрози Україні, надання особливої уваги прикриттю повітряного і морського простору держави, всебічному забезпеченню Збройних сил України; удосконалення системи демократичного цивільного контролю над воєнною організацією держави та правоохоронними органами, забезпечення їх відповідності вимогам європейських інституцій; забезпечення реалізації гарантій соціального захисту військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, працівників правоохоронних органів, інших прирівняних до них осіб та членів їхніх сімей (ЗУ «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», 2010).

Отже, сьогодні правова основа діяльності Національної гвардії України знаходиться на етапі розвитку, що характеризується відсутністю чіткої ієрархічної системи. Це здебільшого пов'язано з тим, що цей підрозділ виконує функції щодо забезпечення громадського порядку та безпеки (сфера діяльності МВС України), бере участь у заходах територіальної оборони, а також забезпечує режим воєнного стану та надзвичайної ситуації (сфера діяльності Міністерства оборони України та ДСНС). Правову основу діяльності Національної гвардії України становить сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають під час організації та функціонування Національної гвардії України, а також визначають її завдання, функції, повноваження та основні елементи організації. Ці правові норми закріплюються у відповідних нормативно-правових актах різної юридичної сили. Окрім того, відповідно до закону, до таких актів належать міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Серед міжнародних та європейських правових актів, що певним чином застосовуються Національною гвардією України у процесі її діяльності, варто відзначити:

1. Європейську конвенцію з прав людини (1950 р.) (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 1949);
2. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.) (Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, 1966);
3. Конвенцію про захист цивільного населення під час війни (1949 р.) (Конвенція про захист цивільного населення під час війни, 1949);
4. Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (1984 р.) (Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, 1949);
5. Міжнародну конвенцію про захист усіх осіб від насильницьких зникнень (2006 р.) (Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, 2015);

6. Угоду між Європейським Союзом та Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу з врегулювання криз (2005 р.) (Угода між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу із врегулювання криз, 2005);

7. Женевську конвенцію про поводження з військово-полоненими (1949 р.) та додаткові протоколи до неї (Женевська конвенція про поводження з військовополоненими, 1949).

Правова основа діяльності Національної гвардії України включає сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають під час організації та функціонування Національної гвардії, а також визначають її завдання, функції, повноваження та основні компоненти організаційної структури. Варто зазначити, що нормативно-правова основа її діяльності складається як із національних, так і з міжнародних правових актів, ратифікованих Україною. Однак сьогодні нормативно-правові акти, що регламентують діяльність Національної гвардії України, потребують оновлення з урахуванням сучасних реалій. В умовах активних бойових дій, військових загроз і гібридних атак перед Національною гвардією постають нові виклики та завдання, що вимагають адаптації правових норм до швидко змінюваної ситуації. По-перше, необхідно переглянути законодавство, яке стосується організації та функціонування Національної гвардії, з огляду на нові види загроз, такі як кібератаки, дезінформація, тероризм і ескалація військових конфліктів. Це потребує введення нових норм, що дають змогу більш ефективно реагувати на ці виклики, зокрема шляхом уточнення повноважень, засобів і методів роботи. По-друге, в умовах війни важливо посилити механізми правового контролю за діяльністю Національної гвардії, особливо в частині захисту прав громадян. Законодавство повинно включати чіткіші положення щодо дій Національної гвардії України в зонах бойових дій, а також визначати межі її взаємодії з іншими силовими структурами та міжнародними організаціями, що можуть бути залучені в миротворчі або гуманітарні місії. Окрім того, з огляду на стан воєнного часу, необхідно вдосконалити механізми мобілізації ресурсів та кадрового потенціалу Національної гвардії України, а також забезпечити належні правові гарантії для її особового складу, які беруть участь у бойових діях. Система правового регулювання має бути гнучкішою, щоб швидко адаптуватися до змін ситуації на фронті та в тилу. Загалом, з огляду на реалії війни, нормативно-правові акти повинні бути оновлені, щоб забезпечити ефективне виконання завдань Національною гвардією України, при цьому не порушуючи принципи прав людини та міжнародного гуманітарного права.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про Національну гвардію України», діяльність Національної гвардії України ґрунтується на принципах верховенства права, забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина, позапартійності, безперервності, законності, відкритості для демократичного

цивільного контролю, прозорості, відповідальності, централізованого керівництва та єдиначальності. У діяльності Національної гвардії України забороняється застосування тортур, катувань та інших жорстких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (ЗУ «Про Національну гвардію України», 2014).

1. Верховенство права – діяльність Національної гвардії України повинна здійснюватися відповідно до Конституції України, законів та міжнародних стандартів. Усі дії, які виконуються підрозділами Національної гвардії, мають бути обґрунтовані юридично, не порушуючи права та свободи громадян. Верховенство права забезпечує, що органи влади та їхні представники діють виключно в межах законодавства. Як зазначають Є. М. Пащенко та ін., важливим аспектом є забезпечення інформаційної безпеки та відповідності тактики службово-бойової діяльності сучасним вимогам правової і моральної відповідальності (Пащенко, Гашенко, Кодашов, Чалий, 2025).

2. Забезпечення дотримання прав свобод людини і громадянина – Національна гвардія зобов'язана не лише захищати державний порядок, а й гарантовано поважати та захищати права і свободи осіб. Це включає право на життя, свободу, особисту недоторканність та інші основні права людини. Порушення цих прав із боку військовослужбовців Національної гвардії є неприпустимим. Згідно з результатами досліджень, проведених Л. М. Мороховським та ін., у рамках цивільно-військового співробітництва особлива увага приділяється забезпеченню прав людини та організації відповідної взаємодії між силовими структурами (Мороховський, 2024).

3. Позапартійність – Національна гвардія повинна бути поза політикою. Її діяльність не може бути спрямована на підтримку чи протидію будь-яким політичним силам або партіям. Це гарантує, що Національна гвардія діє на користь усього народу, без огляду на політичні вподобання чи інтереси.

4. Безперервність – діяльність Національної гвардії має бути постійною та безперервною. Це означає, що Національна гвардія повинна бути готова виконувати свої завдання у будь-який час, без затримок, із дотриманням планів і відповідно до потреб держави. Вона повинна мати постійну бойову та організаційну готовність.

5. Законність – діяльність Національної гвардії має здійснюватися виключно на основі законів, що гарантує правову певність і регулює всі аспекти її роботи. Будь-які порушення законодавства в роботі Національної гвардії є неприємними і караються згідно з законами України.

6. Відкритість для демократичного цивільного контролю – Національна гвардія має бути прозорою у своїй діяльності, її діяльність підлягає контролю з боку громадськості та органів цивільної влади. Це включає механізми контролю за виконанням законів, дотриманням прав і свобод людини, а також оцінку її діяльності в демократичному суспільстві.

7. Прозорість – прозорість діяльності Національної гвардії передбачає доступність інформації про її функціонування, стратегії, планування та звіти

про виконану роботу. Це дає змогу громадянам і органам державної влади отримувати вчасну та точну інформацію про діяльність Національної гвардії.

8. Відповідальність – підрозділи Національної гвардії, а також їх командування повинні нести відповідальність за свої дії як на індивідуальному, так і на колективному рівні. Це включає як юридичну відповідальність за порушення законодавства, так і моральну відповідальність перед суспільством.

9. Централізоване керівництво – Національна гвардія підпорядковується єдиному керівництву, що дає змогу ефективно координувати її діяльність на національному рівні. Центральне керівництво забезпечує оперативність і злагодженість дій, даючи змогу чітко розподіляти ресурси та реагувати на ситуації, що виникають.

10. Єдиноначальність – усі рішення, що стосуються внутрішньої організації та виконання завдань Національної гвардії, приймаються на основі єдиноначальності. Це означає, що кожен підрозділ має чітко визначену ланку командування і відповідальності, що забезпечує злагодженість у виконанні завдань.

11. Заборона застосування тортур та катувань. Згідно із цим принципом, Національна гвардія забороняє будь-які форми насильства, які принижують людську гідність, включаючи тортури та катування. Це забезпечує високий рівень гуманізму в процесі виконання завдань і гарантує захист прав людини в умовах роботи силових структур. Усі члени Національної гвардії повинні суворо дотримуватися міжнародних стандартів прав людини та уникати будь-якої форми жорстокого поводження з людьми. Згідно з дослідженням, проведеним М.Л. Мороховським та ін., у контексті цивільно-військового співробітництва, зокрема, розглядаються питання забезпечення прав людини в межах бойової діяльності (Мороховський, 2024).

## 5. Висновки

Діяльність Національної гвардії України є важливим складником національної системи безпеки та правопорядку. Правова основа її функціонування складається із сукупності законодавчих актів, міжнародних угод та підзаконних нормативних документів, що визначають завдання, повноваження та організаційну структуру цього військового формування. Однак на сучасному етапі розвитку, з огляду на новітні загрози, зокрема військові конфлікти та гібридні атаки, існує потреба в оновленні та адаптації правової бази діяльності Національної гвардії. Актуальним є розгляд і вдосконалення законодавства для ефективного реагування на нові виклики, зокрема кіберзагрози, тероризм та дезінформацію. Окрім того, необхідно посилити механізми правового контролю за її діяльністю, особливо в умовах бойових дій, з урахуванням прав громадян та меж взаємодії з іншими силовими структурами та міжнародними організаціями. У цьому контексті важливо забезпечити належні правові гарантії для особового складу Національної гвардії, що активно бере участь у виконанні завдань, пов'язаних із захистом суверенітету

та територіальної цілісності України. Національна гвардія України є важливим складником системи національної безпеки та оборони країни. Її діяльність охоплює широкий спектр завдань, спрямованих на забезпечення стабільності, правопорядку та захисту суверенітету держави. В умовах збройної агресії, якої зазнає Україна, роль Національної гвардії стала ще більш визначною. Однією з головних функцій Національної гвардії є забезпечення внутрішньої безпеки, що включає охорону громадського порядку, боротьбу з тероризмом, підтримку правопорядку під час масових заходів, а також запобігання кримінальним правопорушенням. Завдяки високій мобільності та здатності швидко реагувати на загрози підрозділи Національної гвардії стають важливою ланкою у боротьбі з організованою злочинністю та екстремізмом. Окрім цього, Національна гвардія відіграє важливу роль у забезпеченні територіальної оборони. В умовах війни на сході країни, її підрозділи активно залучаються до виконання завдань у зоні бойових дій, захищаючи кордони та відновлюючи контроль над звільненими територіями. Національна гвардія також бере участь у наданні допомоги цивільному населенню в умовах гуманітарних катастроф, забезпечує охорону інфраструктури та стратегічно важливих об'єктів. Національна гвардія є важливим елементом оборонного потенціалу України. Її підрозділи проходять високоякісну підготовку та мають необхідні ресурси для виконання завдань у будь-яких умовах. Вони працюють не лише у воєнний час, а й у мирний, активно підтримуючи громадський порядок, правопорядок та демократичні інститути в країні. Загалом діяльність Національної гвардії є невід'ємною частиною забезпечення стабільності та безпеки в Україні. Її постійний розвиток та вдосконалення сприяють зміцненню державної влади та обороноздатності країни.

### Список використаних джерел:

1. Агапова О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної гвардії України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2017. 244 с.
2. Агапова О.В. Нормативно-правові основи діяльності Національної гвардії України. *Теорія і практика сучасної юриспруденції* : зб. наук пр. за 212 матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 19–20 грудня 2014 р. Київ, 2014. С. 107–110.
3. Волков І.М., Олещенко О.А., Перепада В.І. Правове регулювання діяльності Національної гвардії України при створенні військового командування в умовах надзвичайного стану. *Честь і закон*. 2019. № 3(70). С. 76–84.
4. Глуховець В.А. Правове регулювання діяльності Національної гвардії України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 4. С. 36–42.
5. Дитюк В. Правовий принцип поваги, дотримання та захисту прав і свобод людини та громадянина в діяльності Національної гвардії України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2016. № 855. С. 48–56.
6. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 12.08.1949, станом на 23 лют. 2023 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_153#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text).

7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950, станом на 1 серп. 2021 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text).

8. Конвенція про захист цивільного населення під час війни (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 12.08.1949, станом на 23 лют. 2023 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_154#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text).

9. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1984, станом на 13 листоп. 1998 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_085#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text).

10. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

11. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 20.12.2006, станом на 17 черв. 2015 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_154#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text).

12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966, станом на 19 жовт. 1973 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text).

13. Питання головного органу військового управління Національної гвардії України : Указ Президента України від 28.03.2014 № 346/2014, станом на 29 берез. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346/2014#Text>.

14. Про День Національної гвардії України : Указ Президента України від 18.03.2015 № 148/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148/2015#Text>.

15. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI, станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.

16. Про затвердження переліку органів державної влади, що підлягають безоплатній охороні Національною гвардією : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 971, станом на 29 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2015-п#Text>.

17. Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів Національної гвардії України : Наказ М-ва внутр. справ України від 03.07.2014 № 625. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0830-14#Text>.

18. Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони громадського порядку Національної гвардії України : Наказ М-ва внутр. справ України від 16.06.2014 № 567, станом на 12 лип. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0729-14#Text>.

19. Про затвердження Положення про військові частини оперативного призначення Національної гвардії України : Наказ М-ва внутр. справ України від 16.06.2014 № 566. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0730-14#Text>.

20. Про затвердження Положення про загони спеціального призначення Національної гвардії України : Наказ М-ва внутр. справ України від 20.12.2018 № 1036. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0021-19#Text>.

21. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII, станом на 27 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.

22. Угода між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу із врегулювання криз : Угода Європейського Союзу від 13.06.2005, станом на 6 берез. 2008 р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_648#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_648#Text).

23. Чумак В.В. Діяльність Збройних сил Латвії, Литви та Естонії: досвід для України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4(87). С. 162–169.

24. Мороховський М.Л., Григоренко Є.І., Куртов А.І., Куртов Д.А. Організаційно-правові засади службово-бойової діяльності та цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 544–546.

25. Мороховський М.Л., Григоренко Є.І., Корольов С.С., Фівкін П.М. Організаційно-правові засади службово-бойової діяльності Національної гвардії України, ЗС України та Державної спеціальної служби транспорту в рамках цивільно-військового співробітництва. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 545–549.

26. Пашенко Є.М., Гашенко С.В., Кодашов О.В., Чалий М.Г. Інформаційна безпека, організаційно-правові засади та тактика службово-бойової діяльності Національної гвардії України та Державної прикордонної служби України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1. С. 555–558.

### References:

1. Agapova, O.V. (2017). *Administrativno-pravovi zasady diialnosti Natsionalnoi hvardii Ukrainy* [Administrative and legal foundations of the National Guard of Ukraine's activities]. Candidate's thesis. Kharkiv: KhNUVS [in Ukrainian].

2. Agapova, O.V. (2014). *Normativno-pravovi osnovy diialnosti Natsionalnoi hvardii Ukrainy* [Normative and legal foundations of the National Guard of Ukraine's activities]. In *Teoriia i praktyka suchasnoi yurysprudentsii – Theory and Practice of Modern Jurisprudence: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (Kyiv, December 19–20, 2014) (pp. 107–110). Kyiv [in Ukrainian].

3. Volkov, I.M., Oleshchenko, O.A., & Perepadia, V.I. (2019). *Pravove rehuliuвання diialnosti Natsionalnoi hvardii Ukrainy pry stvorenni viiskovoho komanduvannya v umovakh nadzvychainoho stanu* [Legal regulation of the National Guard of Ukraine's activities during the establishment of military command in a state of emergency]. *Chest i zakon – Honor and Law*, 3(70), 76–84 [in Ukrainian].

4. Hlukhoveria, V.A. (2015). *Pravove rehuliuвання diialnosti Natsionalnoi hvardii Ukrainy* [Legal regulation of the National Guard of Ukraine's activities]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 4, 36–42 [in Ukrainian].

5. Dytiuk, V. (2016). *Pravovi pryntsyp povahy, dotrymannya ta zakhystu prav i svobod liudyny ta hromadianyna v diialnosti Natsionalnoi hvardii Ukrainy* [The legal principle of respect, observance, and protection of human rights and freedoms in the activities of the National Guard of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika» – Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic»*, 855, 48–56 [in Ukrainian].

6. *Genevska konventsiiia pro povodzhennia z viiskovopolonenymy (Ukr/Rus)* [Geneva Convention on the Treatment of Prisoners of War (Ukr/Rus)]. (1949, August 12). Convention of the United Nations. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_153#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text) [in Ukrainian].

7. *Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod* [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (1950, November 4). Council of Europe. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text) [in Ukrainian].

8. *Konventsiiia pro zakhyst tsyvilnoho naselennia pid chas viiny (Ukr/Rus)* [Convention on the Protection of Civilian Population during War (Ukr/Rus)]. (1949, August 12). Convention of the United Nations. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_154#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text) [in Ukrainian].

9. *Konventsiiia proty katuvan ta inshykh zhorstokykh, neliudskykh abo takykh, shcho prynyzhuuiut hidnist, vydiv povodzhennia i pokarannia* [Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment]. (1984, December 10). Convention of the United Nations. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_085#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text) [in Ukrainian].

10. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

11. Mizhnarodna konventsiiia pro zakhyst usikh osib vid nasylnyts'kykh znyknen': Konventsiiia Orh. Ob'iedn. Natsii vid 20.12.2006: stanom na 17 cherv. 2015 r. [International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: United Nations Convention from December 20, 2006: as of June 17, 2015]. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_154#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text) [in Ukrainian].

12. Mizhnarodnyi pakt pro hromadians'ki i politychni prava: Pakt Orh. Ob'iedn. Natsii vid 16.12.1966: stanom na 19 zhovt. 1973 r. [International Covenant on Civil and Political Rights: United Nations Covenant from December 16, 1966: as of October 19, 1973]. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text) [in Ukrainian].

13. Pytannia holovnoho orhanu viiskovoho upravlinnia Natsional'noi hvardii Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 28.03.2014 № 346/2014: stanom na 29 berez. 2018 r. [On the Main Military Administration Body of the National Guard of Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated March 28, 2014 № 346/2014: as of March 29, 2018]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346/2014#Text> [in Ukrainian].

14. Pro Den' Natsional'noi hvardii Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 18.03.2015 № 148/2015 [On the National Guard of Ukraine Day: Decree of the President of Ukraine dated March 18, 2015 № 148/2015]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148/2015#Text> [in Ukrainian].

15. Pro zasady vnutrishn'oi i zovnishn'oi polityky: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 № 2411-VI: stanom na 31 berez. 2023 r. [On the Principles of Domestic and Foreign Policy: Law of Ukraine from July 1, 2010 № 2411-VI: as of March 31, 2023]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> [in Ukrainian].

16. Pro zatverdzhennia pereliku orhaniv derzhavnoi vlady, shcho pidliahaiut' bezoplatnii okhroni Natsional'noiu hvardiiei: Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 25.11.2015 № 971: stanom na 29 zhovt. 2024 r. [On the Approval of the List of State Authorities Subject to Free Protection by the National Guard of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 25, 2015 № 971: as of October 29, 2024]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2015-п#Text> [in Ukrainian].

17. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro viiskovi chastyny i pidrozdily z okhrony vazhlyvykh derzhavnykh ob'ektiv ta spetsial'nykh vantazhiv Natsional'noi hvardii Ukrainy: Nakaz M-va vnutr. sprav Ukrainy vid 03.07.2014 № 625 [On the Approval of the Regulation on Military Units and Subdivisions for the Protection of Important State Facilities and Special Cargo of the National Guard of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated July 3, 2014 № 625]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0830-14#Text> [in Ukrainian].

18. Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2014, July 12). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro viiskovi chastyny i pidrozdily z okhrony hromadskoho poriadku Natsionalnoi hvardii Ukrainy: Nakaz M-va vnutr. sprav Ukrainy vid 16.06.2014 № 567 [On approval of the Regulations on military units and units for public order protection of the National Guard of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine No. 567 dated June 16, 2014]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0729-14#Text> [in Ukrainian].

19. Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2014). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro viiskovi chastyny operativnoho pryznachennia Natsionalnoi hvardii Ukrainy: Nakaz M-va vnutr. sprav Ukrainy vid 16.06.2014 № 566 [On approval of the Regulations on operational military units of the National Guard of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine No. 566 dated June 16, 2014]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0730-14#Text> [in Ukrainian].

20. Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2018). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro zahony spetsialnoho pryznachennia Natsionalnoi hvardii Ukrainy: Nakaz M-va vnutr. sprav

Ukrainy vid 20.12.2018 № 1036 [On approval of the Regulations on special purpose detachments of the National Guard of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine No. 1036 dated December 20, 2018]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0021-19#Text> [in Ukrainian].

21. Verkhovna Rada Ukrainy. (2024, June 27). Pro Natsionalnu hvardiiu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.03.2014 № 876-VII [On the National Guard of Ukraine: Law of Ukraine No. 876-VII dated March 13, 2014]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> [in Ukrainian].

22. European Union & Ukraine. (2008, March 6). Uhoda mizh Yevropeiskym Soiuzom i Ukrainoiu pro vyznachennia zahalnoi skhemy uchasti Ukrainy v operatsiiakh Yevropeiskoho Soiuzu iz vrehuliuvannia kryz: Uhoda Yevrop. Soiuzu vid 13.06.2005 [Agreement between the European Union and Ukraine on determining the general scheme of Ukraine's participation in European Union crisis management operations: Agreement of the European Union dated June 13, 2005]. Retrieved from [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_648#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_648#Text) [in Ukrainian].

23. Chumak, V.V. (2019). Diial'nist' Zbroinykh Syl Latvii, Lytvy ta Estonii: dosvid dlia Ukrainy [Activities of the Armed Forces of Latvia, Lithuania, and Estonia: Experience for Ukraine]. Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav, 4 (87), 162–169. [in Ukrainian].

24. Morokhovs'kyi, M.L., Hryhorenko, Ye.I., Kurtov, A.I., & Kurtov, D.A. (2024). Orhanizatsiino-pravovi zasady sluzhbovo-boiovoi diial'nosti ta tsyvil'no-viis'kovoho spivrobitnytstva Natsional'noi hvardii Ukrainy [Organizational and Legal Principles of Service and Combat Activities and Civil-Military Cooperation of the National Guard of Ukraine]. Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, 10, 544–546. [in Ukrainian].

25. Morokhovs'kyi, M.L., Hryhorenko, Ye.I., Korol'ov, S.S., & Fivkin, P.M. (2024). Orhanizatsiino-pravovi zasady sluzhbovo-boiovoi diial'nosti Natsional'noi hvardii Ukrainy, ZS Ukrainy ta Derzhavnoi spetsial'noi sluzhby transportu v ramkakh tsyvil'no-viis'kovoho spivrobitnytstva [Organizational and Legal Principles of Service and Combat Activities of the National Guard of Ukraine, Armed Forces of Ukraine, and the State Special Transport Service within the Framework of Civil-Military Cooperation]. Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, 11, 545–549. [in Ukrainian].

26. Pashchenko, Ye.M., Hashenko, S.V., Kodashov, O.V., & Chalyi, M.H. (2025). Informatsiina bezpeka, orhanizatsiino-pravovi zasady ta taktyka sluzhbovo-boiovoi diial'nosti Natsional'noi hvardii Ukrainy ta Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Information Security, Organizational and Legal Principles, and Tactics of Service and Combat Activities of the National Guard of Ukraine and the State Border Service of Ukraine]. Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, 1, 555–558. [in Ukrainian].

## LEGAL FOUNDATIONS OF THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

**Petro Fivkin,**

Head of the Central Directorate for the Protection of Servicemembers' Rights of the Ministry of Defense of Ukraine

<http://orcid.org/0009-0003-6924-0711>

[fpn1978@ukr.net](mailto:fpn1978@ukr.net)

**Serhii Ivashchenko,**

Associate Professor at the Department of National Security and Law Work

Military Law Institute of Yaroslav Mudryi National Law University

<http://orcid.org/0000-0001-6846-7422>

[0731234073@ukr.net](mailto:0731234073@ukr.net)

**Purpose.** The aim of the article is to define the legal foundations of the National Guard of Ukraine's activities in the context of its role in the national security and defense system, as well as to examine the current regulatory framework governing its functioning.

**Methods.** The article employs modern scientific research methods, including analytical, systemic-structural, historical-legal, comparative, and legal analysis of normative legal acts.

**Results.** The article analyzes the complex and multi-level system of legal regulation of the National Guard of Ukraine (NGU), which includes normative legal acts of varying legal force. The fundamental document defining the legal framework for NGU activities is the **Constitution of Ukraine**, which establishes key principles for ensuring national security, protecting sovereignty, territorial integrity, and upholding human rights. Articles 3 and 17 of the Constitution are particularly significant, as they emphasize the priority of protecting human rights and freedoms and outline national security responsibilities.

The key law regulating NGU activities is the Law of Ukraine «On the National Guard of Ukraine,» which defines its tasks, functions, structure, and powers. According to this law, NGU performs a wide range of duties, including ensuring public security, maintaining public order, combating terrorist threats, and safeguarding national security. Additionally, NGU participates in territorial defense and cooperates with the Armed Forces of Ukraine in cases of military aggression.

The legal regulation of NGU activities is further supplemented by presidential decrees, resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, orders of the Ministry of Internal Affairs, and other subordinate legal acts. International treaties ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine also play an important role, ensuring the harmonization of national legislation with international standards in the fields of human rights and security.

Overall, the legal framework of NGU's activities aims to ensure the effective fulfillment of its functions across various areas, including law enforcement, border protection, territorial defense, and maintaining public order during emergencies.

**Conclusions.** The legal regulation system of the National Guard of Ukraine is complex, multi-level, and dynamic, determined by both national legislative acts and Ukraine's international legal obligations. The foundation of its regulatory framework consists of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On the National Guard of Ukraine,» specialized laws, subordinate regulatory acts, and international treaties ratified by the Verkhovna Rada of Ukraine. At the same time, the current legislation requires further improvement to ensure an adequate level of legal regulation that meets modern requirements and challenges in national security and defense. A key priority is the enhancement of the regulatory framework to eliminate gaps and conflicts, ensuring a clear

*definition of NGU's powers and functions, especially in the context of military aggression against Ukraine and the need to maintain public security. One of the critical issues is aligning legislative norms with the practical needs of the National Guard, ensuring its ability to respond promptly to threats, effectively perform tasks related to public order protection, safeguard strategic facilities, and maintain law and order in combat zones and other critical situations. An important aspect of legal reform is the harmonization of Ukrainian legislation with European and international standards, particularly NATO standards, facilitating NGU's integration into the Euro-Atlantic security system. This includes implementing modern approaches to management, personnel training, and effective cooperation with other security forces and state institutions. Additionally, adapting legislative norms to the realities of hybrid warfare is crucial, requiring new strategies and tactics to counter threats. Thus, the further development of the legal regulation of NGU's activities should consider the needs of national defense, contemporary security challenges, and international experience. Strengthening the regulatory framework will enhance the legal status of the National Guard, increase its capacity to maintain stability and order within the state, and protect Ukraine's sovereignty and territorial integrity.*

**Key words:** *regulatory framework, national security, territorial defense, legal regulation, cooperation with law enforcement agencies, international standards, democratic control, public order protection, internal security.*